

ESTILS

El poeta Edmond Jabès i l'hospitalitat conscient

Acaba de sortir la traducció d'*El libro de la hospitalidad* (Trotta), del poeta jueu Edmond Jabès. Una obra marcada per la memòria, amb múltiples referències i entremat d'estils, entre la paraula i el silenci, èmfasi del no-lloc i del desert. Un testimoni condicionat per l'exili que reivindica

l'hospitalitat perpètua com a acte imprescindible, vital: "La responsabilitat aliena. L'hospitalitat alleugera / Acollir a l'altre per la seva presència, en nom de la seva pròpia existència, únicament pel que representa. Pel que és / L'hospitalitat és aliança silenciosa".

Per què ens atreu tant la

DÍDAC P. LAGARRIGA
BARCELONA

Ens mou la novetat, ens sedueix, fins i tot ens fa perdre el nord. Què hi veiem, quins desitjos projectem quan pronunciem "nou"? Una actitud que valora allò que ha de venir per sobre del que ha vingut. Si estirem el fil, la podem resseguir en els punts característics que marquen el pensament occidental, des del Nou Testament al Nou Món fins a arribar a la Nova Era, rebatejada ara com a Nova Consciència. Immersos, esclar, en les noves tecnologies, l'art de la novetat (més que no pas la novetat de l'art) i envoltats de trastos que, més enllà de facilitar-nos la vida, ens reafirmen la nostra contundent creença en els prodigis del que és nou.

Tanquem els ulls per un moment i visualitzem dues paraules: primer *nou*, després *vell*. De ben segur la majoria hem canviat d'expressió amb les sensacions que ens desperten dos conceptes que volem oposats. Com ha influenciat culturalment el paradigma del Nou Testament en aquest culte per la novetat? Alejandro Gándara, que va guanyar el 26è Premi Anagrama d'assaig amb *Las primeras palabras de la creación*, sosté el següent: "El sistema més habitual per no mirar enrere ni cap endins és convèncer els altres perquè facin el mateix... La lectura dels cristians del que és anterior consisteix en una censura i en la imposició d'un corpus sagrat de fundació completament nova. L'Antic Testament es va precipitar al passat i el Nou es va apropiat gairebé en exclusiva de la veritat desvelada. El temps va ser tallat amb un cop sec i amb ell la tradicional actitud envers l'escriptura".

Fer 'tabula rasa'

¿Comença aquí la gènesi cultural d'aquesta intenció de fer *tabula rasa*? Si més no, és un bon punt per canviar la mirada sobre la fractura del temps i trobar aquesta reconciliació temporal: "No es pot separar l'Antic Testament del Nou Testament -assegura el teòleg i biblista Josep Rius-Camps-. No s'haurien de fer edicions del Nou Testament separades, s'hauria d'editar sempre tota l'Esriptura seguida, perquè passat i present han d'anar junts. Fins i tot s'hauria de prescindir d'etiquetar-los com a Antic i Nou: hi ha un sol Testament" (a Ignasi Mo-

La nebulosa novetat ens fascina, però correm el risc de trencar dràsticament amb el passat

En altres tradicions i cultures aquesta sobredimensió de la novetat és sospitosa i fins i tot il·lícita

Dibuixos animats per a tota la família

El clàssic relat *L'home que plantava arbres*, publicat per Jean Giono el 1953, és un cant a l'acte de sembrar pensant en els altres. El 1987 es va realitzar al Canadà una excel·lent pel·lícula de dibuixos animats basada en aquesta història, que es pot veure doblada a www.youtube.com/watch?v=fkmLrNmhlEU.

La cita de la setmana

"Un home, per no caure al pou, es va agafar a una branca, que va començar a trencar-se. Llavors es va adonar que hi havia un drac que intentava agafar-li les cames. Dominat per la por, va veure que al costat hi havia un rusc d'abelles ple de mel. Va agafar-ne una mica, la va tastar i va exclamar: «Ah, quina felicitat!»

Atar

novetat?

CONSCIÈNCIA D'ARA

Cada dijous

I la setmana que ve:

**La conversió:
excentricitat
o necessitat
vital?**

reta, *Converses amb Josep Rius-Camps*, Fragmenta, 2014).

En altres tradicions religioses, aquesta sobredimensió de la novetat és sospitosa o fins i tot il·lícita. A l'islam, per exemple, s'insisteix molt que l'Alcorà no és res més que un recordatori de les màximes atemporals i universals, i el mateix profeta anuncia: "No sóc una novetat entre els missatgers". El *Daodejing* diu: "Arribar lluny significa tornar al punt original". El comú denominador de l'espiritualitat tradicional és la consciència d'un temps sagrat que no diferencia entre nou i vell. Raimon Panikkar el defineix com a temporitat, és a dir, "una presència que abraça els tres temps i el seu centre" i en què l'esperança "no és de futur, sinó d'allò que és invisible".

Creativitat sense innovació?

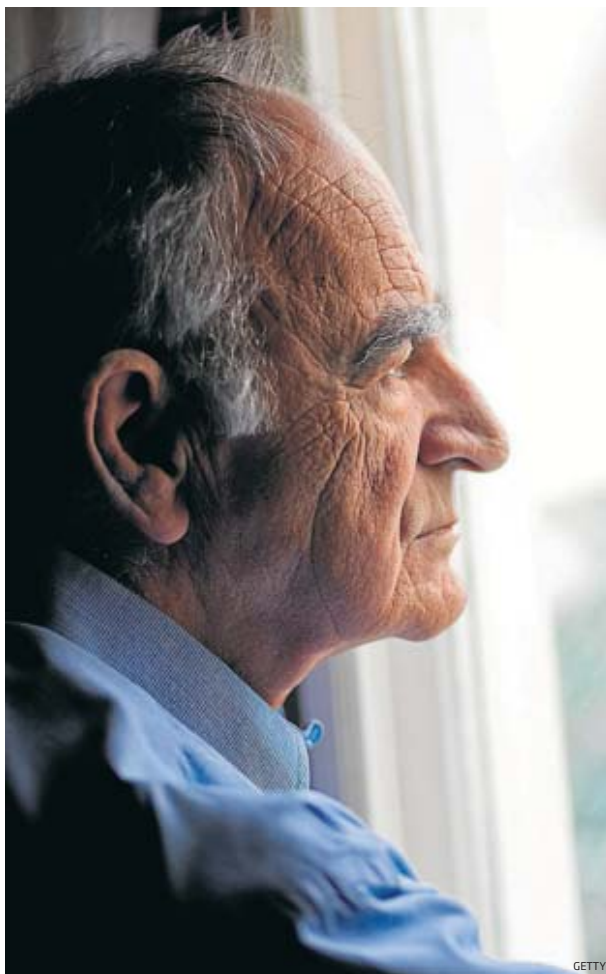
Una de les manifestacions més evidents d'aquesta manera de percebre el temps es pot observar en les arts. Tendim a pensar que sense innovació no hi ha proposta creativa, i tot el que no entra en aquesta definició queda relegat a *folklore* o artesanía, dos termes carregats d'estigma, a l'ombra de l'Art en majúscula.

El 1938, en plena voràgine de l'art modern occidental, l'erudit indi Ananda K. Coomaraswamy va escriure un comentari que continua sent vàlid avui: "Igual que una primavera succeeix una altra primavera sense monotonia, així també el poble que ha transmès dissenys *idèntics* de generació en generació, durant mil·lennis, produeix encara coses del mateix tipus que mai són iguals. [...] Com més la natura de l'home es contreu i s'identifica amb la varietat, més ens aproximem a una mentalitat de ramat i al mínim comú denominador". Fins i tot l'expressió "val més boig conegut que savi per conèixer", que en principi sembla desmarcar-se del culte a la novetat per la novetat, manté aquest paradigma en situar el savi en el futur i el boig en el passat. Del que es tracta, però, és de reconèixer que val més savi conegut que boig per conèixer (per arribar al: val més savi conegut i savi per conèixer...).

No es tracta de renunciar a qualsevol proposta d'innovació ni d'estancar-nos en creences momificades en què res flueix. L'exemple el tenim en nosaltres mateixos i en els horitzons més llunyans, és a dir, en la biodiversitat dels cicles naturals: igual que cada primavera, optem per la renovació que vivifica el ter-

reny, ja que tan necessàries són les contraccions com les dilatacions. Cicles lents, pacients, que responen a unes necessitats vitals. Respectuoses amb el cos i la terra, sense trencaments dràstics ni ofertes miraculoses d'última hora. Donar més crèdit a alguna cosa només perquè incorpora l'anunciat "Nou!" funciona com a estratègia de consum, però ens allunya de l'equilibri. No és casual que amb la fam de novetat cada vegada més estesa, i en què és fonamental el paper de les *noves* tecnologies, desenvolupem falta de memòria, desconcentració, ansietat i estrès, a més del predominant rebuig a formes de vida que no

tenen en compte el culte a la novetat i a les persones que no contenen aquest element (pensem en els ancians i el paper que ocupen en la societat). En l'entramat de la Vida, els temps acotats (passat, present, futur) no són tan evidents com algunes propostes ideològiques asseguren. En l'atletisme, la carrera de relleus implica saber esperar, mirar enrere, formar part d'un trajecte conjunt i començar a moure's per un mateix per arribar a l'altre: accions diverses, però amb un ordre específic. I en equip. —

GETTY

Poema del fred que ensenya el valor del buit

Opinió

HASHIM I. CABRERA
ARTISTA, EXPERT EN ISLAM ANDALUSÍ

Tota criatura té el seu racó i el seu espai, el seu discurs i la seva percepció. Per criatura s'entén ésser, vida, relació. Tota mort implica desvetllament, mentre que el fred ensenya a les criatures el valor del buit. Brolla la flor de l'ametller i de seguida es marceix en la gelada. Encara no acaba de florir i ja és com una imatge radical de la vida, del seu destí en transmutació.

La criatura humana és una criatura especial que rep i transmet els fluxos de la seva creació a través de tots els racons del cosmos, que és capaç de reflectir allò que és alt i mitjà, evident i subtil, tangible i imaginari, real i virtual, únic i múltiple, de sondejar l'abisme de l'existència i aniquilar-se finalment en la seva flamarada.

La criatura humana és una criatura dotada d'una raó que ha de fer servir, i al mateix temps trencar, si vol aconseguir una comprensió adequada d'ella mateixa, de la seva natura múltiple i mestissa, feta de moltes coses, de totes les coses, com a paraula construïda

sobre una quimera impossible, sobre la creació dels mons i sobre el seu record.

Tota criatura alberga en ella mateixa una tristesa, un buit, la consciència de la seva finitud, de la seva contingència. Quan la criatura assumeix la seva condició interior i la seva precarietat es dignifica, s'allibera, es llança a l'existència sense por, amb amor. Tot i que pot cantar aquesta nostàlgia i treure poesia del seu sentir, el seu silenci és sempre més eloqüent, i el seu buit és més veritable.

Gira la mirada cap a l'infinit buscant el que li falta, allò altre que no existeix enlloc, fins que es trenquen els murs imaginaris entre aquesta consciència d'un mateix i aquest altre món. I d'aquesta unió li sorgeix a la criatura la plenitud del goig i la lloança, l'ale vívid i humit del seu creixement, del seu peregrinar còsmic, del seu decret genuí. —